

Biuletyn Prawa Karnego nr 7/05

10 października 2005 r. – 22 października 2005 r.

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawierać będzie także informacje o zagadnieniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawiać omówienie bieżących spraw rozpoznawanych w Izbie Karnej Izby Wojskowej SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszone będą bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjnych orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane będą zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane będą opinie sporządzane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego, a także projekty przygotowywane przez to gremium

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane będą opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz SN oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej SN.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane będą aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane będą także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

Wcześniejsze numery Biuletynu umieszczone są na stronie www Sądu Najwyższego (www.sn.pl) w dziale „Analizy, Biuletyny, Orzecznictwo”.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1.	ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA.	3
1.1.	UCHWAŁY I POSTANOWIENIA (KZP)	3
1.2.	ORZECZENIA W SPRAWACH KASACYJNYCH	3
1.3.	ORZECZNICTWO IZBY WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO.	10
1.4.	ZAGADNIENIA PRAWNE	12
1.5.	SPRAWY ROZPOZNAWANE AKTUALNIE W IZBIE KARNEJ I IZBIE WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO.	14
2.	ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO.	16
2.1.	WYROKI I POSTANOWIENIA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO.	16
2.2.	WOKANDA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO.	16
3.	LEGISLACJA.	17
3.1.	AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO.	17
3.2.	PRACE LEGISLACYJNE RZĄDU.	17
3.3.	PRACE LEGISLACYJNE SEJMU I SENATU RP.	17
3.4.	OPINIE I STANOWISKA KOMISJI KODYFIKACYJNEJ PRAWA KARNEGO.	18
4.	ANALIZY	20
5.	INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA	21
5.1.	RADA EUROPY	21
5.2.	ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA	21
5.3.	EUROPEJSKI TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI	22
5.4.	UNIA EUROPEJSKA	22
5.5.	MIĘDZYNARODOWE PRAWO KARNE – MIĘDZYNARODOWE TRYBUNAŁY KARNE	23
6.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM	24
7.	INFORMACJE I OGŁOSZENIA	25

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa.

1.1. Uchwały i postanowienia (KZP).

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.

1.2.1. Prawdliwość doręczenia.

przepisy: art. 133 § 1 k.p.k.; art. 139 § 1 k.p.k.

hasła: doręczenie

Wyrok SN z dnia 11 października 2005 r. (III KK 111/05)

Z uzasadnienia:

„Zgodnie z utrwaloną wykładnią przepis art. 139 § 1 k.p.k. nie ma zastosowania do oskarżonego, który został pozbawiony wolności i nie powiadomił o tym sądu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 1974 r. sygn. akt. VI KZP 5/74 OSNKW 1974 z. 7-8 poz. 130, Tomasz Grzegorzczak – Kodeks postępowania karnego – Komentarz – Wydanie III 2003 – str. 383). W konsekwencji nie można było uznać za prawidłowe doręczenia wezwania na rozprawę w trybie art. 133 § 1 k.p.k. pod adresem, pod którym wówczas oskarżony nie przebywał. Trafnie w kasacji podniesiono, że uznanie pisma za prawidłowo doręczone nie zależy od stanu wiedzy organu wysyłającego pismo. Tak więc może dojść do naruszenia omawianych przepisów także bez uchybienia ze strony sądu..”

1.2.2. Czyn ciągły a zasada ne bis in idem.

przepisy: art. 12 k.k.; art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

hasła: czyn ciągły; zasada ne bis in idem

Wyrok SN z dnia 15 września 2005 r. (II KK 15/05)

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem Sądu Rejonowego uznano Andrzeja P. za winnego tego, że w dniu 25 listopada 1999 r. w W., działając w krótkich odstępach czasu, w wyniku z góry powziętego zamiaru na szkodę E. K. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzeniem mieniem pracowników n/w. banków, w ten sposób, że przedłożył do realizacji sfalszowane czeki z rachunku E.K. (...), przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem 5 lat po odbyciu kary powyżej 6 miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne i za to skazał go z mocy art. 12 k.k. w zw. z 310 § 2 w zb. z art. 286 § 1 k.k. i 64 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok niniejszy zaskarżył oskarżony zarzucając sądowi rejonowemu, iż dopuścił się obrazy prawa materialnego, art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. poprzez dwukrotne – zdaniem oskarżonego – skazania go za czyn,

za który już uprzednio, 12 grudnia 2001 r. został skazany przez sąd rejonowy (...) i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Zdaniem oskarżonego przestępstwo za które został skazany w niniejszej sprawie, winno być objęte jednym aktem oskarżenia z przestępstwem, za które (wcześniej) został skazany (...).

Wyrokiem z dnia 17 września 2004 r. Sąd Okręgowy w W. zaskarżony wyrok utrzymał w mocy uznając apelację oskarżonego za oczywiście bezzasadną. Od powyższego wyroku wniósł kasację obrońca skazanego zarzucając:

– naruszenie art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. polegające na tym, że Andrzej P. zaskarżonym wyrokiem został skazany za to, iż w dniu 25 listopada 1999 roku w W., działając w krótkich odstępach czasu, w wyniku z góry powziętego zamiaru, na szkodę E. K., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem pracowników banków, w ten sposób, że przedłożył do realizacji sfałszowane czeki (...) z rachunku E.K., tj. z mocy z art. 12 k.k. w zw. z art. 310 § 2 w zb. z art. 286 § 1 k.k., będący w istocie zachowaniem należącym do czynu ciągłego, za którego jedno z zachowań Andrzej P. w dniu 12 grudnia 2001 r. wyrokiem Sądu Rejonowego (...) został już wcześniej prawomocnie skazany, gdyż w dniu 25 listopada 1999 r. w W. usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 500 zł pracownika banku, (...) poprzez wprowadzenie do obiegu uprzednio podrobionego przez nieustaloną osobę czeku na szkodę E.K. lecz zamierzonego celu nie osiągnął, tj. za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 310 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., będące konsekwencją niewłaściwego zastosowania art. 12 k.k. i tym samym skazaniu oskarżonego dwukrotnie za zachowania wchodzące w skład tego samego czynu ciągłego a więc stanowiące to samo przestępstwo, podczas gdy prawidłowa kwalifikacja zachowań Andrzeja P. uzasadnia przekonanie, że przypisane skazanemu zachowania kwalifikować należy jako jeden czyn ciągły.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania.

W ocenie Sądu Najwyższego kasacja obrońcy jest w pełni zasadna.

Porównanie bowiem sposobu działania Andrzeja P. (...) prowadzi do wniosku, że Andrzej P. działał w realizacji z góry powziętego zamiaru,

- wszystkie czeki pochodziły z jednego źródła, tj. kradzieży z mieszkania E.K. w dniu 25 listopada 1999 r.,
- stanowiły własność tego samego (banku),
- pochodziły z tej samej książeczki czekowej,
- sposób realizacji czeków był taki sam choć – co oczywiste – w różnych bankach,
- Andrzej P. został namówiony do realizacji sfałszowanych czeków przez tych samych nieustalonych osobników kierując się chęcią osiągnięcia korzyści majątkowej bowiem na każdy zrealizowany czek otrzymywał 50 zł.

Wyżej opisany sposób działania Andrzeja Stefana P. w obu sprawach w sposób oczywisty wykazuje, iż zachowania skazanego składały się na czyn ciągły, przy czym uprawnione jest przyjęcie, że usiłowanie przez skazanego realizacji sfałszowanego czeku o godz. 13.30 w dniu 25 listopada 1999 r. zakończone opuszczeniem banku i pozostawieniem dowodu osobistego kończyło ciąg zachowań tego dnia, bowiem tylko do tej godziny oskarżony dysponował dowodem osobistym.

W świetle powyższego odmienne stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w zaskarżonym kasacją wyroku jest nieuprawnione.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 listopada 2001 r. (sygn. I KZP 29/2001) wskazał, iż „czyn ciągły został uznany w przepisie art. 12 k.k. jako jeden czyn zabroniony i stanowi z punktu widzenia procesu karnego jednolitą całość. Podstawą odpowiedzialności za ten czyn są wszystkie objęte znamieniem ciągłości zachowania, a granice wyznacza początek pierwszego i zakończenie ostatniego z zachowań, jeśli

wszystkie zostały podjęte z góry powziętym zamiarem. Przyjęcie tej konstrukcji „czynu ciągłego przesądza o konieczności stosowania zasady ne bis in idem procedatur wyrażonej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. stwierdzającej, iż nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone.

Podzielając ten pogląd oraz uznając trafność zarzutów kasacji obrońcy Sąd Najwyższy uznał, że utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku sądu rejonowego (...) podczas gdy właściwym rozstrzygnięciem było umorzenie postępowania wobec Andrzeja P. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. rażąco narusza przepisy prawa procesowego wskazane w kasacji i kierując się tymi względami uchylił zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowanie wobec Andrzeja P. umorzył.”

1.2.3. Dopuszczalność warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej pozbawienia wolności.

przepisy: art. 89 § 1 k.k.

hasła: kara łączna; warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności

Wyrok SN z dnia 3 października 2005 r. (V KK 128/05)

Teza:

Art. 89 § 1 k.k., stanowiący podstawę do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania, nie znajduje zastosowania, jeżeli we wszystkich zbiegających się skazaniach zarządzono w postępowaniach wykonawczych wykonanie warunkowo zawieszonych kar.

Z uzasadnienia:

„1. Sąd Najwyższy, orzekając w niniejszej sprawie podzieliła pogląd, że nie jest dopuszczalne warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej pozbawienia wolności na podstawie art. 89 § 1 k.k. w układzie, w którym zbiegają się tylko kary orzeczone bez warunkowego zawieszenia. Taki kierunek wykładni art. 89 § 1 k.k. występuje konsekwentnie w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. uzasadnienia uchwał SN z dnia 21 listopada 2001 r., I KZP 14/01, OSNKW 2002/1–2/1 i z dnia 25 października 2000 r., I KZP 28/00, OSNKW 2000/11–12/91). Opiera się ona na gramatycznej interpretacji tego przepisu wiodącej do oczywistego wniosku, że nie obejmuje on zakresem swego normowania zbiegu skazań tylko na kary orzeczone bez warunkowego zawieszenia wykonania (...).

2. (...) Autor kasacji nie negował, że warunkiem zastosowania warunkowego zawieszenia wykonania łącznej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 89 § 1 k.k. jest to, aby przynajmniej w jednym ze skazań objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego, orzeczono karę z warunkowym zawieszeniem wykonania. Skarżący utrzymał jednakowoż, że skazanie z warunkowym zawieszeniem wykonania kary nie traci tego atrybutu w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego także wtedy, gdy zarządzono już wykonanie kary. W jego rozumieniu rodzaj zbiegających się skazań, kwalifikujący je do ewentualnego warunkowego zawieszenia wykonania łącznej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 89 § 1 k.k., należy odnosić wyłącznie do treści wyroków w chwili ich uprawomocnienia, bez uwzględnienia zmian, które wprowadzono już w toku postępowania wykonawczego. Polemizując z odmiennym w tym względzie stanowiskiem prezentowanym w zaskarżonym wyroku obrońca skazanego twierdzi, że opiera się ono na zawężającej, niekorzystnej dla sprawcy, a przez to niedopuszczalnej wykładni art. 89 § 1 k.k., «przenoszącej niejako na grunt przepisów związanych z wymiarem kary łącznej zasady obowiązujące w postępowaniu wykonawczym, w szczególności dotyczące obligatoryjnego zarządzenia wykonania kary».

W ocenie Sądu Najwyższego argumenty autora kasacji są niezasadne. Przede wszystkim nie można zgodzić się z zapatrywaniem, jakoby skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem

wykonania petryfikowało treść takiego rozstrzygnięcia w postępowaniach jurysdykcyjnych, które toczą się po uprawomocnieniu się orzeczenia, w szczególności w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Z samej przecież istoty warunkowego zawieszenia wykonania kary wynika, że kwestia ta nie jest w wyroku ostatecznie zdecydowana. Sąd pozostawia ją biegowi postępowania wykonawczego, uzależniając niewykonanie, bądź wykonanie kary od zachowania się skazanego w okresie próby (art. 75 § 1 i 2 k.k.), ale także w okresie po wydaniu wyroku, a przed jego uprawomocnieniem się (art. 75 § 3 k.k.). Wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania zachowuje ten charakter, o ile po jego wydaniu, a najpóźniej w terminie 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, nie dojdzie do zarządzenia wykonania kary. Zarządzenie wykonania kary, unicestwiając warunkowe zawieszenie zmienia kategorię skazania. Od tego czasu jest to już skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia i tak należy je postrzegać w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Jeśli bowiem w wyroku skazującym uzależniono egzystencję warunkowego zawieszenia wykonania kary od zachowania się skazanego w okresie próby, to decyzja procesowa podjęta w tym względzie w postępowaniu wykonawczym ma takie samo znaczenie, jak rozstrzygnięcie zawarte w wyroku.

Żadne racje nie przemawiają za tym, by w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonych kary było traktowane *per non est*, jak zdaje się utrzymywać autor kasacji. Brzmienie art. 89 § 1 k.k. nie daje podstaw do takiego wniosku. Z jego sformułowania nie wynika wcale, że pojęcie skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem odnosi się wyłącznie do treści wyroku, bez uwzględnienia ewentualnych zmian w sferze tego rozstrzygnięcia wprowadzonych w postępowaniu wykonawczym, czy nawet jeszcze jurysdykcyjnym (art. 75 § 3 k.k.). Pojęcie to odnosić należy do wyroku skazującego w takim kształcie, w jakim jest on aktualny w czasie orzekania o wyroku łącznym, a więc z uwzględnieniem zmian, jeśli wprowadzone zostały w postępowaniu wykonawczym.

Reasumując zatem należy stwierdzić, że art. 89 § 1 k.k., stanowiący podstawę do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania, nie znajduje zastosowania, jeżeli we wszystkich zbiegających się skazaniach zarządzono w postępowaniach wykonawczych wykonanie warunkowo zawieszonych kar.

Na marginesie powyższych rozważań trzeba wskazać na paradoksalne, niemożliwe od przyjęcia konsekwencje, które zaistniałyby w praktyce orzecniczej, gdyby przebiegała ona zgodnie z wyobrażeniem autora kasacji. Wystarczy zauważyć, że zarządzenie wykonania zawieszonych kary pozbawienia wolności wymierzonej w jednym wyroku ma charakter nieodwołalnego rozstrzygnięcia w tej kwestii (pomijając oczywiście szczególne unormowanie w art. 152 k.k.w.). Jednak w wypadku skazania więcej niż jednym wyrokiem na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania za przestępstwa pozostające w zbiegu określonym w art. 85 k.k., zarządzenie wykonania kar we wszystkich tych sprawach nie przesądzałoby jeszcze o ostatecznym charakterze tych postanowień. Samo bowiem wszczęcie postępowania o wydanie wyroku łącznego pociągałoby konieczność postrzegania wyroków orzeczonych w jednostkowych sprawach w ich kształcie z chwili uprawomocnienia się, a w tej sytuacji orzeczenie łącznej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia na podstawie art. 89 § 1 k.k. nie byłoby już dopuszczalne (tak powołana wyżej uchwała SN z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01 i wyrok SN z dnia 8 stycznia 2003 r., III KK 403/02, Lex nr 74371).

Zarzut kasacyjny jest zatem całkowicie bezzasadny. Raz jeszcze trzeba podkreślić, że skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania nie może uchodzić za takowe, jeśli wobec skazanego zarządzono wykonanie kary. W postępowaniu o wydanie wyroku łącznego obejmującym dwa skazania, co do których zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonych kar pozbawienia wolności, nie istniała możliwość orzeczenia łącznej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia. Tak więc w zaskarżonym wyroku sądu odwoławczego nie doszło do zarzuconej w kasacji błędnej wykładni przepisów art. 85 i art. 89 § 1 k.k.”

1.2.4. Dopuszczalność kasacji interwenienta.

przepisy: art. 37 k.p.k.

hasła: interwenient; kasacja – dopuszczalność; przepadek; kodeks karny skarbowy

Postanowienie SN z dnia 11 października 2005 r. (III KK 270/05)

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003 r., sygn. akt V KK 240/03 (OSNKW 2004, z. 1, poz. 10). Zgodnie z cytowanym postanowieniem jeśli kasację od prawomocnego wyroku wydanego w sprawie o przestępstwo skarbowe wnosi interwenient, roszczący sobie prawo do przedmiotu, co do którego orzeczono przepadek, to kontrola dopuszczalności kasacji powinna uwzględniać także warunki określone w art. 523 § 2 i 3 k.p.k. Niezbędne jest zatem ustalenie kierunku zaskarżenia w odniesieniu do sytuacji procesowej oskarżonego, z dostrzeżeniem korzyści, bądź dolegliwości, które może spowodować dla niego uwzględnienie zarzutów kasacji. To zaś pozwoli stwierdzić, czy kasacja jest dopuszczalna ze względu na kategorię prawomocnego orzeczenia, od którego została złożona.

Kierunek zaskarżenia jeśli nawet nie został wprost określony w skardze kasacyjnej, Sąd winien go ustalić na podstawie wniosków i zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej. Jakkolwiek w przedmiotowej kasacji, skarżący nie określił wprost kierunku skargi kasacyjnej, to jednak z treści stawianych w niej zarzutów kasacyjnych daje się wysnuć wniosek, iż jest ona skierowana na korzyść oskarżonego. Skarżący kwestionuje m.in. przyjęcie istnienia warunków do orzeczenia przepadku ciągnika siodłowego, jako przedmiotu służącego do popełnienia przestępstwa. W tej sytuacji, skarżący oprócz polepszenia sytuacji procesowej interwenienta zmierza jednocześnie do poprawy sytuacji oskarżonego.

W związku z faktem, iż kasacja wniesiona przez interwenienta, w razie jej uwzględnienia, zmieniałaby na korzyść sytuację oskarżonego w procesie. Uprawnienie do jej wniesienia podlega ograniczeniu określonymu w art. 523 § 2 k.p.k. i jest nim objęte, gdyż w prawomocnym wyroku skazującym orzeczono wobec oskarżonego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania. Wniesiona kasacja była niedopuszczalna z mocy ustawy i jako taka nie powinna być zostac przyjęta przez prezesa sądu odwoławczego (art. 429 § 1 k.p.k.) (por. post. SN z dnia 28 listopada 2003 r., sygn. akt V KK 240/03, OSNKW 2004, z. 1, poz. 10).”

Uwagi: Zob. też BPK 06/05 poz. 1.2.18

1.2.5. „Dobro wymiaru sprawiedliwości” jako kryterium przekazania sprawy sądowi równorzędnemu.

przepisy: art. 37 k.p.k.

hasła: przekazanie sprawy

Postanowienie SN z dnia 11 października 2005 r. (III KO 58/05)

Z uzasadnienia:

„Sąd rejonowy (...) wystąpił z wnioskiem (...) o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, uzasadniając to tym, iż (oskarżony wykonuje) zawód adwokata w okręgu (tego) sądu rejonowego, zaś pomimo skierowania przeciwko niemu aktu

oskarżenia w dalszym ciągu wykonuje on obowiązki zawodowe w charakterze obrońcy w wielu sprawach karnych rozpoznawanych w (tym sądzie).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. akt II Ko 21/04 (nie publ.), iż sam tylko fakt wykonywania przez oskarżonego praktyki adwokackiej przed określonym sądem nie zawsze prowadzi do przelamania zasady właściwości sądu do rozpoznania sprawy, to jednak *in concreto* należy przyjąć, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga takiego rozstrzygnięcia. Przesądza o tym nie tylko intensywność praktyki przed sądem właściwym, lecz także – co sąd ten podkreśla intensywnością kontaktów zawodowych. W takiej sytuacji regularność kontaktów zawodowych, niezależnie od ich charakteru oraz możliwości ich wpływu na procedowanie i orzekanie – wywoływać może tak w opinii stron postępowania, jak i w opinii środowiska i opinii publicznej wątpliwości, a nawet przekonanie o niezdolności sądu właściwego do bezstronnego postępowania w tej sprawie. Ponadto jest faktem powszechnie wiadomym, że sprawy dotyczące zarzutu popełnienia przez adwokata przestępstwa w związku z wykonywaniem zawodu budzą szczególne zainteresowanie. Ścisłe powiązanie działalności adwokata z pracą sędziów i prokuratorów jest powszechnie znane. Daje to podstawę do przyjęcia, że w takiej sprawie zachodzą przesłanki przewidziane w przepisie art. 37 k.p.k. (por. postanowienie SN z dnia 8 lipca 1999 r., sygn. akt IV Ko 55/99, nie publ.).”

1.2.6. Niepełne pouczenie o sposobie i terminie zaskarżenia wyroku.

przepisy: art. 16 § 1 k.p.k.

hasła: pouczenie

Postanowienie SN z dnia 2005 r. (V KZ 36/05)

Z uzasadnienia:

„(...) treść protokołu rozprawy odwoławczej nie pozwalała przyjąć, że skazany został pouczony o sposobie i terminie wniesienia kasacji w sposób jasny i pełny (...). Przeciwnie, sposób zredagowania owego pouczenia uzasadniał przypuszczenie, wzmocnione poczynieniem w protokole uzupełnień niezgodnie z regulacją zawartą w art. 151 § 1 k.p.k., że informacje, jakie uzyskał skazany w przedmiocie skargi kasacyjnej, nie były kompletne. Aktualność zachowuje w całej rozciągłości prezentowane w judykaturze stanowisko zrównujące w zakresie skutków procesowych niepełne pouczeniem z całkowitym brakiem pouczenia lub mylnym pouczeniem (zob. postanowienie SN z 9 grudnia 1977 r., Z 38/77, OSNKW 1978, z. 1, poz. 14). W konsekwencji niepełne pouczenie o sposobie i terminie zaskarżenia wyroku sądu odwoławczego kasacją nie mogło wywołać dla (skazanego) ujemnych skutków procesowych (art. 16 § 1 k.p.k.).”

1.2.7. Dopuszczalność przywrócenia terminu zawitego.

przepisy: 126 § 1 k.p.k.

hasła: termin

Postanowienie SN z dnia 11 października 2005 r. (III KZ 46/05)

Z uzasadnienia:

„Stosownie do art. 126 § 1 k.p.k. dopuszczalne jest przywrócenie terminu zawitego jeżeli jego niedotrzymanie nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych. Należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, że w

niniejszej sprawie sytuacja taka nie zaistniała. Opuszczenie sali przez obrońcę z urzędu przed porozumieniem się z oskarżoną nie uzasadnia przywrócenia terminu. Po ogłoszeniu wyroku postępowanie w sprawie zostało prawomocnie zakończone i stosownie do art. 84 § 2 zdanie 1 k.p.k. obrońca z urzędu nie był od tego momentu zobowiązany do dokonywania dalszych czynności procesowych. Błędne przeświadczenie skazanej, że obrońca z urzędu złoży wniosek o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku, nie zostało wywołane przez inne osoby, a więc nie może być uznane za «przyczynę od strony niezależną».

Z protokołu rozprawy apelacyjnej jednoznacznie wynika, że skazana – wbrew twierdzeniom zażalenia – została pouczona, iż pisemne uzasadnienie wyroku sporządzone zostanie tylko na wniosek oraz o terminie do złożenia takiego wniosku. Jeżeli skazana miała wątpliwości, co do udzielonego jej pouczenia, to mogła zwrócić się o udzielenie wyjaśnień do przewodniczącego. Do tego obecność na sali rozpraw jej obrońcy nie była konieczna. Tak więc niedotrzymanie terminu nastąpiło z przyczyn leżących po stronie skazanej.”

1.2.8. Zarzut naruszenia dyrektyw wymiaru kary a podstawy kasacji.

przepisy: art. 523 § 1 k.p.k.; art. 438 § 4 k.p.k.; art. 53 k.k.

hasła: kasacja – podstawy; dyrektywy sądowego wymiaru kary

Postanowienie SN z dnia 12 października 2005 r. (IV KZ 39/05)

Z uzasadnienia:

„Przepis art. 53 § 1 i 2 k.p.k. statuuje dyrektywy sądowego wymiaru kary, stanowiące drogowskaz dla sądu w zakresie wyboru rodzaju kary i jej wymiaru. Sąd wymierza karę według swego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę. W doktrynie i orzecznictwie panuje jednolity pogląd, że zarzut obrazy prawa materialnego może być zasadny tylko wówczas gdy dotyczy zastosowania lub niezastosowania przepisu zobowiązującego sąd do jego bezwzględного respektowania. Jeżeli natomiast ustawa pozwala sądowi na działanie według swego uznania nie ma podstaw do formułowania zarzutu obrazy prawa materialnego. W takim przypadku mogą występować warunki do stawiania wyrokowi zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku oraz rażącej niewspółmierności kary, które to zarzuty nie stanowią podstaw do wniesienia kasacji. Na gruncie art. 523 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy niejednokrotnie wyrażał pogląd, że nie jest dopuszczalne omijanie zawartego w tym przepisie zakazu wnoszenia kasacji wyłącznie z powodu niewspółmierności kary przez formułowanie rzekomego naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 53 § 1 i 2 k.k. Bezspornym jest, że zarzut dotyczący wymiaru kary w istocie dotyczy zarzutu przewidzianego w art. 438 § 4 k.p.k., a nie zarzutu rażącego naruszenia prawa materialnego (por. postanowienie SN z dnia 29 stycznia 1999 r., V KKN 682/98, Prok. i Pr. 1999, nr 5, poz. 12).”

1.2.9. Podstawa oddalenia wniosku dowodowego przed sądem drugiej instancji.

przepisy: art. 452 § 1 k.p.k.; art. 170 k.p.k.

hasła: dowód

Postanowienie SN z dnia 28 września 2005 r. (V KK 31/05)

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy już wielokrotnie podkreślał(/vide choćby wyroki SN z dnia 17 czerwca 2003r. w sprawie V KK 162/02, z 22 czerwca 2004 r. w sprawie V KK 54/04 czy z dnia 15 lutego 20005 r. w sprawie III KK 166/04), że art. 452 k.p.k. nie może prowadzić do niemożności przeprowadzenia mającego istotne zna-

czenie dla rozstrzygnięcia sprawy dowodu. Przepisy procesowe nie zawierają zakazu powodującego, że wnioski dowodowe mogą być zgłaszane jedynie przed sądem pierwszej instancji. Prawo do obrony oskarżonego nie może zostać ograniczone z tego powodu, że zgłoszenie istotnego wniosku dowodowego możliwe było dopiero w postępowaniu odwoławczym. Każdy zatem wniosek dowodowy, choć zgłoszony dopiero na tym etapie, powinien być oceniony przez sąd rozpoznający apelację i w większości wypadków albo, jeżeli jest to możliwe, przeprowadzony albo, w trybie art. 170 § 1 k.p.k., oddalony. Tylko wówczas, gdy waga dowodu jest taka, że dopuszczenie go naruszałoby zasadę instancyjności, sąd dowodu dopuścić nie może, ale wtedy winien zaskarżony wyrok uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania z zaleceniem przeprowadzenia nowozgłoszonego dowodu. **Nigdy jednak art. 452 § 1 k.p.k. nie może stanowić podstawy do oddalenia wniosku dowodowego, taką bowiem, stanowi wyłącznie art. 170 § 1 k.p.k..**”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

1.3.1. Naklanianie do składania fałszywych zeznań.

przepisy: art. 18 § 2 k.k.; art. 233 § 1 k.k.

hasła: podżeganie; przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – fałszywe zeznania

Wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2005 r. (WA 18/05)

Z uzasadnienia:

„(...) Trafny jest też zarzut obrońców(...) kwestionujący zasadność przypisania (...) oskarżonemu popełnienia przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k., (...). W zasadzie przypisanie (...) wymienionego zarzutu oparte zostało jedynie o zeznania świadka B.K., który swoje odczucie, iż (oskarżony) namawia go do złożenia fałszywych zeznań wywiódł z tonu (jego) wypowiedzi (...). Dosłownie (...) świadek ten zeznał, że «(oskarżony) powiedział, byśmy zeznawali, 'jak było naprawdę'». Mówił on to takim tonem i tak się zachowywał, że wynikało z tego, że nie mamy nic mówić o tym, co się działo na okręcie. (...)

W ocenie instancji odwoławczej, **odczytywanie z tonu i intonacji wypowiedzi, a nie z treści wypowiedzianych słów, ich znaczenia, wskazuje jedynie na subiektywne odczucie odbioru znaczenia tych słów przez świadka i nie jest wystarczające do obiektywnego przyjęcia, iż (oskarżony) nakłaniał (...) do składania fałszywych zeznań, a tym samym przypisania mu popełnienia przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k.**”

1.3.2. Dobrowolność odstąpienia od usiłowania.

przepisy: art. 13 § 1 k.k.; 15 § 1 k.k.; art. 3 § 2 k.k.s.; art. 5 k.k.

hasła: usiłowanie; czynny żal; zasada terytorialności; Kodeks karny skarbowy

Wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2005 r. (WA 18/05)

Z uzasadnienia:

„1. W ocenie Sądu Najwyższego, w rozpoznawanej sprawie nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż oskarżeni dobrowolnie odstąpili od dokonania przypisanego im przestępstwa celnego. Od lat bowiem zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie dominuje pogląd, iż odstąpienie od dokonania czynu zabro-

nionego w fazie usiłowania nieukończonego tylko wtedy prowadzi do bezkarności, gdy nastąpiło dobrowolnie, tzn. kiedy sprawca zrezygnował z zamiaru dokonania czynu zabronionego w wyniku dominującego działania przyczyn natury wewnętrznej (por. Komentarz do kodeksu karnego, t. I, Zakamycze 2000, K. Buchały i A. Zolla, s. 156-157). Również Sąd Najwyższy wskazywał, iż «Dobrowolne odstąpienie od popełnienia czynu następuje wówczas, gdy sprawca, mimo istnienia sprzyjających mu okoliczności zrealizowania przestępnego działania, działanie to przerywa i odstepuje od jego kontynuowania (art. 13 § 1 k.k.). Jeżeli zaś przerwanie działania następuje na skutek przyczyn zewnętrznych od sprawcy niezależnych, to nie zachodzi wypadek dobrowolnego odstąpienia» (wyrok SN z dnia 1 lipca 1975 r., II KR 367/74, OSNKW 1975, z. 12, poz. 157). Podobne zdanie wyraził sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 stycznia 1980 r., sygn. I KR 329/79 (OSNKW z 1980 r., z. 9, poz. 73), w którym to stwierdził, że: «Nie można uznać dobrowolności odstąpienia od usiłowania (art. 13 § 1 k.k.), jeżeli sprawca odstąpił od czynu na skutek okoliczności zewnętrznych, które wpłynęły na jego wolę i wywołały przekonanie o niemożności realizacji jego zamiaru.»

W rozpoznawanej sprawie bezspornie ustalono, że wyrzucanie w nocy z 17/18 sierpnia 1999 r. i z 18/19 sierpnia 1999 r. przewożonego nielegalnie alkoholu i papierosów z obydwu okrętów do morza nastąpiło po rozmowie telefonicznej (Stanisława K. z oskarżonym) w czasie której Stanisław K. pytał, czy na okrętach uczestniczących w rejsie szkoleniowym jest przewożony nielegalnie alkohol, zapowiadając jednocześnie przeprowadzenie kontroli okrętów po wpłynięciu do portu w Ś. Właśnie po tej rozmowie na obydwu okrętach podjęto decyzje o wyrzuceniu nielegalnie przewożonych towarów do morza i w świetle powyższego, w ocenie instancji odwoławczej, brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia lansowanej przez obrońców w apelacjach tezy, iż oskarżeni dobrowolnie odstąpili od dokonania zarzucanego im przestępstwa celnego i zastosowania wobec nich instytucji określonej w art. 15 § 1 k.k.

2. Nietrafna zupełnie, zdaniem Sądu Najwyższego, jest także wywiedziona przez obrońców w apelacjach teza, że z uwagi na wyrzucenie alkoholu na pełnym morzu, nielegalnie przewożone na obu okrętach towary nie zostały wprowadzone na polski obszar celny, nie popełniono więc przestępstwa celnego. Posiłkując się treścią art. 39 kodeksu celnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 23, poz. 117, ze zm.) oraz § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 września 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 129, poz. 841) w sprawie określenia sposobu i warunków wykonywania kontroli celnej oraz nadawania przeznaczenia celnego okrętom wojennym ..., że obowiązek zawiadamiania organów celnych o przywozie towarów spoczywa na dowódcach okrętów, po przybyciu do portu, obrońcy suponują, że skoro więc towarów tych do polskiego portu oskarżeni nie wwieźli, to nie mogli usiłować ich sprowadzić «bez przedstawienia organowi celnemu». W ocenie sądu drugiej instancji jest to pogląd całkowicie błędny, bowiem zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 2 grudnia 1993 r. o oznaczaniu wyrobów znakami skarbowymi akcyzy (Dz. U. z 1993 r. Nr 127, poz. 584) wyroby podlegające obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy nie mogą być sprowadzone z zagranicy lub wystąpić w obrocie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez ich uprzedniego, prawidłowego oznaczenia odpowiednimi znakami akcyzy. Zasadę terytorialności określają zaś art. 3 § 2 k.k.s. i art. 5 k.k., z których wynika, że ustawę karną polską stosuje się do czynów zabronionych popełnionych także na polskim statku wodnym lub powietrznym, bez względu na to, gdzie się te jednostki znajdują w chwili czynu, a dotyczy to także jednostek wojskowych (por. Komentarz do kodeksu karnego, t. I K. Buchały i A. Zolla, Zakamycze 2000, s. 73-74). Skoro więc oskarżeni zakupiony za granicą bez oznaczenia odpowiednimi znakami akcyzy towar rozmieścili na obu okrętach, które jak wskazano wyżej, stanowią terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, to nawet po wyrzuceniu go później do morza, dopuścili się usiłowania dokonania przestępstwa celnego, jak trafnie i zasadnie to ustalił i zakwalifikował prawnie sąd pierwszej instancji w zaskarżonym wyroku.”

1.4. Zagadnienia prawne.

1.4.1. Tryb postępowania i należyte obsadzenie sądu pierwszej instancji.

przepisy: 325i § 1 k.p.k.; 469 k.p.k.

hasła: śledztwo; postępowanie przygotowawcze; tryb uproszczony; skład sądu

Pytanie Sądu Okręgowego w Gliwicach (I KZP 47/05)

„Czy dokończenie przed dniem 1 lipca 2003 r. postępowania przygotowawczego w formie śledztwa jedynie z powodu niemożności zakończenia dochodzenia w przewidzianym dla niego terminie (a więc zgodnie z art. 310 § 3 k.p.k. w ówczesnie obowiązującym brzmieniu) stanowi "przyczynę określoną w art. 325i § 1 k.p.k.", a tym samym "nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu sprawy w trybie uproszczonym" w rozumieniu art. 469 k.p.k.?,

Uzasadnienie:

„W dniu 15 kwietnia 1999 r. zostało wszczęte dochodzenie o przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. Czas trwania dochodzenia był kolejno przedłużany postanowieniami prokuratora, po czym, z uwagi na niemożność zakończenia postępowania w ciągu 6 miesięcy, postanowieniem z dnia 15 października 1999r. prokurator wszczął śledztwo, które zamknął w dniu 28 grudnia 1999 r. Następnie skierował do Sądu Rejonowego w T. akt oskarżenia przeciwko siedmiorgu oskarżonym, wskazując w nim jako właściwy tryb zwyczajny.

W dniu 5 listopada 2001 r. w sprawie zapadł wyrok wydany w składzie trzyosobowym, który w części dotyczącej trojga oskarżonych został uchylony wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 1 października 2002 r., a sprawę w tym zakresie przekazano do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Po ponownym wpłynięciu sprawy początkowo skierowano ją do rozpoznania w trybie zwyczajnym, lecz obie wyznaczone rozprawy odroczone, nie otwierając przewodu sądowego. W dniu zaś 5 kwietnia 2004 r. Sąd Rejonowy wydał postanowienie o zmianie wskazanego w akcie oskarżenia trybu postępowania i rozpoznaniu sprawy w trybie uproszczonym. W uzasadnieniu postanowienia podniesiono, iż "w przedmiotowej sprawie prowadzone było dochodzenie. Zatem zgodnie z treścią art. 469 k.p.k., obowiązującą od 1 lipca 2003 r., sprawa podlega rozpoznaniu w trybie uproszczonym". W konsekwencji spraw« rozpoznano w składzie jednoosobowym. W dniu 10 stycznia 2005 r. zapadł wyrok, od którego apelacje wnieśli oskarżeni (...).

W ocenie Sądu odwoławczego przy rozpoznawaniu tychże apelacji wyłoniło się zagadnienie prawne o treści wyżej wskazanej, wymagające zasadniczej wykładni ustawy, a to art. 469 k.p.k. Zagadnienie to ma znaczenie dla wyrokowania w sprawie, gdyż dotycząc prawidłowości trybu postępowania, w jakim rozpoznano sprawę, rzutuje na ocenę należytej obsady sądu pierwszej instancji. To zaś – jako bezwzględna podstawa odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – musi być brane pod uwagę niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Zagadnienie prawne dotyczy zarazem niezwykle trudnej kwestii stosowania znowelizowanej ustawy z 10 stycznia 2003r. (Dz. U. Nr 17, poz. 155) art. 469 k.p.k. do postępowań przygotowawczych zakończonych przed datą wejścia w życie wspomnianej noweli. O ile zagadnienie to w zakresie, w jakim dotyczy dochodzeń, było przedmiotem wypowiedzi tak doktryny, jak i Sądu Najwyższego (uchwała z dnia 25 marca 2004 r., I KZP 43/03, OSNKW 2004, z. 4, poz. 36), o tyle odnośnie konfiguracji prawnej i faktycznej, jaka zaistniała w niniejszej sprawie, nie było dotychczas przedmiotem rozważań ani Sądu Najwyższego, ani przedstawicieli nauki prawa. Tymczasem również w tym zakresie rzecz przedstawia się niejednoznacznie, co uzasadnia (a nie wspomniany brak wypowiedzi)

wystąpienie w trybie art. 441 § 1 k.p.k.

Na wstępie rozważań godzi się zauważyć, iż sąd odwoławczy dostrzegł fakt, iż postanowienie sądu pierwszej instancji z dnia 5 kwietnia 2004 r. dotknięte jest w części motywacyjnej błędem, polegającym na wskazaniu, iż w sprawie prowadzone było dochodzenie. Gdyby tak było w rzeczywistości, kwestia zmiany trybu na uproszczony jawiłaby się (w świetle powołanego wyżej judykatu) jako nie budząca zastrzeżeń. Niewątpliwie uwadze sądu pierwszej instancji umknął fakt, iż prokurator przejął sprawę do śledztwa wobec upływu sześciomiesięcznego terminu dochodzenia, postępując zatem zgodnie z art. 310 § 3 k.p.k. w ówczesnie obowiązującym brzmieniu. Decydujące znaczenie ma jednak ocena prawidłowości rozstrzygnięcia zawartego w przywołanym postanowieniu, a nie jego uzasadnienia. Oceny tej zaś, zdaniem sądu odwoławczego, nie da się przeprowadzić bez dokonania zasadniczej wykładni art. 469 k.p.k.

Przepis ten w aktualnym brzmieniu stanowi, że sąd rozpoznaje w trybie uproszczonym sprawy, w których było prowadzone dochodzenie, jednakże dokończenie postępowania przygotowawczego w formie śledztwa z przyczyn określonych w art. 325i § 1 nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu sprawy w trybie uproszczonym. Właśnie interpretacja tego końcowego fragmentu przepisu budzi wątpliwości Sądu Okręgowego odnośnie postępowań przygotowawczych zakończonych przed dniem 1 lipca 2003 r. (nie budzi ich odnośnie postępowań zakończonych w tej fazie po tej dacie, zwłaszcza w świetle uchwały SN z dnia 25 marca 2004 r., I KZP 1/04, OSNKW 2004, z. 4, poz. 37). Rysują się tu bowiem dwie możliwości interpretacyjne. W pierwszej kolejności narzuca się wykładnia ściśle (wręcz "restryktywnie") językowa, w myśl której dokończenie postępowania przygotowawczego w formie śledztwa tylko i wyłącznie wówczas nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu sprawy w trybie uproszczonym, jeżeli nastąpiło na podstawie art. 325i § 1 k.p.k., a więc nie na podstawie jakiegokolwiek innego przepisu ustawy, w tym na mocy art. 310 § 3 k.p.k. w "starym" brzmieniu. Taka interpretacja znajduje zastosowanie niewątpliwie odnośnie postępowań, których pierwsze stadium zamknięto po dniu 1 lipca 2003 r. (takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w cyt. wyżej uchwale), rodzić może natomiast wątpliwości odnośnie spraw, w których postępowanie przygotowawcze dokończono w formie śledztwa przed tą datą. Trzeba tu bowiem zauważyć, iż zarówno przepis art. 310 § 3 k.p.k. przewidywał, a art. 325i § 1 k.p.k. przewiduje dokończenie postępowania przygotowawczego w formie śledztwa na skutek zaistnienia tej samej przyczyny – niemożności zakończenia dochodzenia w przewidzianym dla tej formy postępowania terminie. Można zatem sformułować twierdzenie, iż "przyczyna określona w art. 325i § 1" to w istocie niemożność zakończenia dochodzenia w terminie, niezależnie od tego, w jakim przepisie przyczyna ta została ustanowiona. Trzeba mieć tu na uwadze fakt, że znowelizowany art. 469 k.p.k. należy odnosić do wszystkich postępowań przygotowawczych toczących się tak przed, jak i po dacie 1 lipca 2003 r. (tak – odnośnie dochodzeń – przyjął Sąd Najwyższy w uchwale I KZP 43/03). Ta myśl skłania z kolei do przyjęcia tezy, iż przewidziany w tym przepisie wyjątek od reguły "śledztwo – tryb zwyczajny" winien mieć zastosowanie także do spraw toczących się i zamkniętych w fazie postępowania przygotowawczego przed dniem wejścia w życie noweli styczeniowej. Przemawia za tym ten sam "funkcjonalny" charakter art. 310 § 3 (sprzed nowelizacji) i art. 325i § 1 k.p.k. oraz brak podstaw różnicowania funkcji gwarancyjnej art. 469 k.p.k. w zależności od daty zamknięcia postępowania przygotowawczego. Słabością tej drugiej interpretacji art. 469 k.p.k. jest wszakże to, iż przy całej tożsamości istoty, celów i skutków obu przepisów dotyczących przejęcia sprawy do śledztwa z powodu upływu terminu, nie sposób nie dostrzec także występujących między nimi różnic. O ile bowiem wszczęcie śledztwa po upływie 3 miesięcy dochodzenia jest w świetle art. 325i § 1 k.p.k. obligatoryjne, o tyle upływ takiego terminu w świetle art. 310 § 3 k.p.k. takiego obowiązku jeszcze nic rodził, obligatoryjność przejęcia sprawy do śledztwa uzależniając od upływu terminu sześciomiesięcznego (tak też R.A. Stefański: Komentarz do k.p.k. pod red. Z. Gostyńskiego, Dom Wydawniczy ABC 1998, t. II, s.70). To zaś oznacza, iż podana w obu przepisach przyczyna dokończenia postępowania przygotowawczego w formie śledztwa jest wprawdzie "ta" sama, lecz nie dokładnie "taka" sama.

Przyjęcie, czy przez sformułowanie "przyczyny określone w art. 325i § 1" należy rozumieć przyczyny "wskazane i ustanowione" w tym przepisie, czy też przyczyny w nim "opisane", wymaga w ocenie sądu odwoławczego zasadniczej wykładni ustawy."

1.5. Sprawy rozpoznawane aktualnie w Izbie Karnej i Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego.

1.5.1. Terminy rozpoznania zagadnień prawnych:

- Czy w świetle art. 29 § 1 k.p.k. dopuszczalne jest rozpoznanie apelacji przez sąd odwoławczy w składzie jednego sędziego, po wydaniu zarządzenia przez prezesa sądu okręgowego na podstawie art. 476 § 1 zdanie trzecie k.p.k., w sytuacji, gdy po przekroczeniu 21 dniowego terminu określonego w art. 484 § 1 k.p.k. sąd pierwszej instancji zmienił tryb postępowania z uproszczonego na zwyczajny i rozpoznał sprawę w dalszym ciągu w tym samym jednoosobowym składzie?

(I KZP 38/05) 27 października 2005, godz. 9.30, s. „J”

- 1. Art. 79 § 4 k.p.k. stwierdza, iż udział obrońcy w dalszym postępowaniu nie jest obowiązkowy, o ile biegli psychiatrzy orzekną, że oskarżony miał zachowaną poczytalność zarówno w chwili zarzucanego mu czynu, jak i w czasie postępowania. Czy opinia biegłych wykluczająca istnienie art. 31 § 1 lub § 2 k.k. już z mocy prawa, a więc w sposób konstytutywny, czyni obronę nieobowiązkową, czy też konieczne jest zarządzenie prezesa sądu lub postanowienie sądu o cofnięciu wyznaczenia obrońcy z urzędu, a więc dopiero te decyzje eliminują obowiązkowość tej obrony (znoszą konsekwencje art. 79 § 3 k.p.k.)?

2. Czy brak decyzji sądu w sytuacji pełnej poczytalności oskarżonego, czyni obronę w dalszym ciągu obowiązkową, a więc doprowadza do naruszenia art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., czy też tworzy sytuację stanu quasi obrony z wyboru, kiedy udział obrońcy nie jest obowiązkowy?

(I KZP 30/05) 27 października 2005, godz. 10.30, s. „J”

- Czy przedmiotem ochrony przepisów art. 45 ustawy z 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii jest zdrowie publiczne, rozumiane jako stan zdrowotny ogółu społeczeństwa (dobro ogólne), czy też życie i zdrowie osobiste konkretnego człowieka (dobro ściśle osobiste)?

(I KZP 32/05) 27 października 2005, godz. 10.30, s. „J”

- Czy na postanowienie Sądu wydane w trybie art. 50 § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych przysługuje zażalenie; czy toczące się postępowanie odbywa się według zasad określonych w kodeksie postępowania karnego, czy jest związane z postępowaniem wykonawczym;

czy do terminów przedawnienia wykonania kary porządkowej grzywny stosuje się zasady opisane w kodeksie karnym, czy w kodeksie wykroczeń.

(I KZP 37/05) 27 października 2005, godz. 11.00, s. „J”

- a) Czy określona w art. 86 § 1 k.k. granica kary łącznej grzywny orzeczonej na podstawie art. 71 § 1 k.k. pozwala na orzeczenie kary łącznej grzywny obejmującej karę grzywny orzeczoną na podstawie art. 71 § 1 k.k. oraz karę grzywny orzeczoną na innej podstawie prawnej?;

b) W przypadku odpowiedzi pozytywnej na pyt. a) jaka jest granica kary łącznej grzywny orzeczonej w warunkach jak w pkt. a)?

(I KZP 31/05) 27 października 2005, godz. 12.00, s. „J”

- Czy tablice rejestracyjne stanowią znaki identyfikacyjne w rozumieniu art. 306 k.k.?
(I KZP 33/05) 27 października 2005, godz. 12.30, s. „J”
- Czy w sytuacji gdy oskarżony, po uznaniu za odbyłą kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, został zwolniony z zakładu karnego na warunkach określonych w art. 168 k.k.w., można przyjąć, że kolejne umyślne przestępstwo podobne popełnione przez niego w okresie 5 lat po odbyciu tej kary jest popełnione w warunkach recydywy specjalnej zwykłej z art. 64 § 1 k.k.?
(I KZP 35/05) 27 października 2005, godz. 13.00, s. „J”
- Czy sformułowanie "sąd nienależycie obsadzony" zawarte w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., dotyczy również sytuacji, gdy w składzie sądu orzekał sędzia "przydzielony" do rozpoznania sprawy przez podmiot inny, niż uprawniony do tego ustawą prezes sądu (przewodniczący wydziału) wskazujący sędziego – art. 350 § 1 pkt 1 k.p.k. – w sposób określony w art. 351 § 1 k.p.k.?
(I KZP 43/05) 17 listopada 2005, godz. 9.30, s. „J”
- Czy na podstawie art. 18 a ust. 3 in fine ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (tekst jedn.: Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 z późn. zm.) jest dopuszczalne wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec osoby nie pełniącej, aktualnie i w przeszłości, funkcji publicznej, ani nie kandydującej na taką funkcję wymienioną w art. 3 ust 1 i 2 powołanej ustawy?
(I KZP 42/05) 17 listopada 2005, godz. 11.30, s. „J”
- Czy dopuszczalne jest prowadzenie przez sąd postępowania uproszczonego w sytuacji, gdy początkowo sprawa o czyn, który uzasadnia prowadzenie odrębnego dochodzenia na podstawie art. 325b, była prowadzona łącznie z inną sprawą o czyn, co do którego było prowadzone śledztwo a następnie sprawa ta została ze śledztwa wyłączona i zakończona w formie dochodzenia?
(I KZP 39/05) 17 listopada 2005, godz. 13.00, s. „J”

1.5.2. Inne sprawy.

- **Sąd Najwyższy po rozpoznaniu na rozprawie dnia 20 października br. kasacji Prokuratora Generalnego oraz obrońców skazanego Lwa Rywina od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 grudnia 2004 r. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2004 r. postanowił oddalić kasacje obrońców skazanego oraz kasację Prokuratora Generalnego. Postanowienie jest ostateczne i nie podlega zaskarżeniu.**

Ustne motywy wyroku zamieszczono, jako plik audio, na stronie: <http://www.sn.pl/aktual/index.html>

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego.

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego.

2.2.1. Wniosek RPO z dnia 8 września 2005 r. w sprawie niezgodności z Konstytucją RP zaostreżenia sankcji za przestępstwo określone w art. 148 § 2 k.k. (RPO/512818/05/II).

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 148 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks karny w brzmieniu nadanym temu przepisowi ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks wykonawczy z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 i 2, art.10 w zw. z 175 ust.1 oraz z art. 45 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny – Kodeks karny wykonawczy dotyczył wprowadzenia możliwości orzeczenia bezterminowo zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej w przypadku przestępstw popełnionych z pobudek seksualnych, obligatoryjności orzeczenia w określonych przypadkach o przymusowym leczeniu sprawcy takich przestępstw, a w niektórych przypadkach o umieszczeniu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, po odbyciu kary oraz znowelizowania przepisów dotyczących sposobu wykonywania orzeczeń związanych z powyższymi przestępstwami. Intencją autorów projektu była ochrona przed kontynuowaniem działalności przestępczej przez osoby dopuszczające się groźnych przestępstw z pobudek seksualnych. Projekt nie ingerował w treść art. 148 k.k. W trakcie drugiego czytania do projektu zgłoszono poprawki z których jedna zawierała projekt nowelizacji art. 148 k.k. (określała sankcje za popełnienie czynu określonego w tym przepisie na 25 lat pozbawienia wolności lub dożywotniego pozbawienia wolności). Analiza procesu legislacyjnego dla projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks karny, ustawy Kodeks karny wykonawczy wskazuje zadaniem Rzecznika, iż kwestionowany we wniosku przepis nie był objęty pierwotnym zakresem projektu, kwestia której dotyczy poprawka nie jest w sposób bezpośredni związana z przedmiotem i celem projektu, oraz została ona zgłoszona w końcowej fazie postępowania ustawodawczego. W tym stanie rzeczy Rzecznik uznał, iż procedura uchwalania kwestionowanego przepisu nie spełnia wymogów określonych w art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 i 2. Jednocześnie Rzecznik zwrócił uwagę, iż w polskim prawie karnym został przyjęty model sankcji względnie oznaczonych, gdyż tylko ta koncepcja pozwala na realizację w praktyce prawa karnego konstytucyjnej zasady sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez niezależne sądy (art. 175 Konstytucji), wynikającej z zasady podziału i równowagi władz (art. 10 Konstytucji). Znowelizowany przepis art. 148 § 2 k.k. zawiera sankcję bezwzględnie oznaczoną która zdaniem Rzecznika utrudni sądowi realizowanie dyrektywy trafności reakcji karnej, a tym samym zasady "sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy" w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji. (źródło informacji: www.brpo.gov.pl)

Pełny tekst wniosku RPO:

<http://www.brpo.gov.pl/wys/36985w01.doc>

lub

<http://www.brpo.gov.pl/wys/36985w01.pdf>

3. Legislacja.

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego.

- **Dz. U. Nr 197, poz. 1639** z dnia 10 października 2005 r. rozporządzenie (20 września 2005 r.) Zniesienie Sądów Rejonowych dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie i dla Warszawy-Pragi w Warszawie oraz utworzenie Sądów Rejonowych w: Siemianowicach Śląskich, dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie, dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie, dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie, dla Warszawy-Woli w Warszawie i dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie oraz zmiana rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości.

Pełny tekst rozporządzenia: <http://www.law.uj.edu.pl/users/kk/czytelnia/ap/bpk705.pdf>

- **Dz. U. Nr 200, poz. 1650** z dnia 13 października 2005 r. rozporządzenie (29 września 2005 r.) Tryb i sposób przyjmowania, przewożenia, wydawania i ochrony materiałów zawierających informacje niejawne.

Pełny tekst rozporządzenia: <http://www.law.uj.edu.pl/users/kk/czytelnia/ap/BPK705z2.doc>

3.2. Prace legislacyjne rządu.

- **Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw.**

Przygotowanie i uchwalenie nowej ustawy o prokuraturze jest aktem legislacyjnym długofalowym. Omawiana nowelizacja wychodzi naprzeciw potrzebom i koncentruje się przede wszystkim na:

- rozdzieleniu funkcji prokuratora generalnego i ministra sprawiedliwości;
- kadencyjności funkcji prokuratora generalnego i jego zastępców, prokuratorów apelacyjnych i okręgowych oraz ich zastępców, a także prokuratorów rejonowych, wojskowych prokuratorów okręgowych i wojskowych prokuratorów garnizonowych;
- wprowadzenie zasady powoływania i odwoływania wszystkich prokuratorów (chodzi o stanowiska służbowe) przez prezydenta RP;
- wprowadzeniu czytelnych kryteriów awansowania na wyższe stanowiska służbowe;
- innym usytuowaniu Krajowej Rady Prokuratorów w porównaniu z pozycją dotychczasowej Rady Prokuratorów przy Prokuraturze Generalnym;
- usprawnieniu postępowania dyscyplinarnego.

Proponowane uregulowania zmierzające do osiągnięcia pierwszego spośród wyżej wskazanych celów, poprzez przyjęcie odpowiednich rozwiązań ustrojowo organizacyjnych, powinny uwolnić prokuraturę od podejrzeń i zarzutów o podatność na polityczne oddziaływanie władzy wykonawczej, a prokuratorom zapewnić większą niż dotychczas niezależność w konkretnych sprawach i umocnić ich apolityczność.

3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP.

3.3.1. Sejm.

3.3.2. Senat.

3.4. Opinie i stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego.

3.4.1. Opinia Komisji o projekcie zmiany ustawy Kodeks karny i innych ustaw w zakresie wprowadzenia nowych typów przestępstw przeciwko środowisku wynikających z wypełnienia zaleceń Decyzji Ramowej Rady Unii Europejskiej z dnia 27 stycznia 2003 r. (KKPK 403/77/05 dotyczy P I 426/1525/05).

Przedstawiony do oceny projekt o zmianie ustawy Kodeks karny i innych ustaw, co do zakresu penalizacji należy ocenić pozytywnie. Proponowane zmiany wynikają z postanowień Decyzji Ramowej Rady Unii Europejskiej z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie ochrony środowiska przez prawo karne.

Termin wprowadzenia postanowień w/w Decyzji minął w dniu 27 stycznia 2005 r.

Nie wdając się tutaj w dyskusję, czy obecnie istnieje obowiązek wprowadzenia postanowień w/w Decyzji do polskiego prawa karnego w świetle ostatnio wydanego orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, który zakwestionował prawo Rady Unii Europejskiej w zakresie wydawania decyzji w przedmiotowej sprawie, uznać należy, iż kraje członkowskie postanowienia decyzji, jeśli uznają to za wskazane, mogą wprowadzić je do swojego systemu prawa krajowego. Według wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, gdy chodzi o zanieczyszczanie środowiska, decyzje w sprawach karnych należą do Komisji Europejskiej, a więc potrzebna jest zgoda większości rządów, a w procesie legislacyjnym powinien brać udział Parlament Europejski.

Bez względu na toczący się spór w tej sprawie zgodzić się należy, iż nasz ustawodawca ma prawo wprowadzić do systemu prawa postanowienia zawarte w omawianej Decyzji.

Przedstawiony projekt, który co do zakresu penalizacji należy ocenić pozytywnie, obarczony jest jednak wadami.

1. Nie jest zrozumiałe rozwarstwienie czynu opisanego w proponowanym art. 181 § 1 i § 3 na typ podstawowy (§ 1) i kwalifikowany (§ 3) – gdy przewidziana w obu tych przypadkach jest ta sama kara. Jeżeli wyodrębni się typ kwalifikowany, to regułą jest zaostrzenie odpowiedzialności za czyn tam opisany. W tym przypadku nie wiadomo jakiemu celowi ma służyć utworzenie typu kwalifikowanego.
2. W proponowanym art. 182 § 1 niepotrzebnie pominięto znamiona, które umieszczono w proponowanym art. 108a ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a dotyczące spowodowania znacznej szkody dla zabytku. Decyzja Ramowa w art. 2 pkt b łącznie opisuje zachowanie się sprawcy, które dotyczy spowodowania szkody na zdrowiu jak i w chronionych zabytkach. Wydaje się, że takie całościowe ujęcie legislacyjne tego zagadnienia jest zabiegiem zdecydowanie lepszym rozwiązaniem niż ujmowanie tego problemu w dwóch różnych przepisach i to umieszczonych w dwóch różnych aktach prawnych.
3. W proponowanym art. 183 § 2 słusznie przyjęto, iż karalne powinno być sprowadzanie z zagranicy lub dokonywanie tranzytu odpadów, natomiast dziwi dlaczego, jeśli chodzi o substancje zagrażające środowisku, pominięto karalność tranzytu takich substancji, a ograniczono karalność tylko do sprowadzania ich z zagranicy.
4. W proponowanym art. 184 § 1 niepotrzebnie użyto dwóch określeń, a to z jednej strony posłużono się ustawowymi znamionami „znaczna szkoda w świecie roślinnym lub zwierzęcym” a z drugiej strony znamionami „zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach”. Przeciwi-

stawienie tych znamion w praktyce będzie prowadzić do niepotrzebnych rozważań dotyczących tego co miał na myśli ustawodawca używając tych znamion i czym się one od siebie różnią. Opis tego czynu należy uprościć przez użycie tylko jednego z tych określeń. Nie byłoby wówczas potrzebne posługiwanie się odesłaniem, podczas interpretacji tego przepisu, do art. 115 § 7 k.k.

Poprawienie w/w ułomności pozwoli na pozytywną ocenę przedstawionego projektu, choć muszę w tej chwili poczynić jedno zastrzeżenie: z uwagi na naglące terminy opinia ta nie została przedyskutowana na posiedzeniu plenarnym Komisji Kodyfikacyjnej. W związku z tym do kwestii tej wróci Komisja w dniu 20 października br. Jeżeli zostaną podniesione jeszcze jakieś uwagi, zostaną one przekazane Departamentowi niezwłocznie.

Warszawa, dnia 10 października 2005 r.

Przewodniczący Komisji: prof. dr hab. Stanisław Waltoś

Opracował: prof. dr hab. Marek Bojarski

4. Analizy

5. Informacja międzynarodowa

5.1. Rada Europy.

5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

5.2.1. Prawo do wolności w relacji do przestępczości o charakterze terrorystycznym.

przepisy: art. 5 § 3, 4 i 5 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, przestępstwa o charakterze terrorystycznym, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka,

Orzeczenie z 20 października 2005 r. w sprawie *Fatma Tunç v. Turkey* (nr skargi 16608/02)

Naruszenie art. 5 § 3, 4 i 5

Skarżąca, Fatma Tunç została aresztowana dnia 10 października 2001 r. pod zarzutem członkostwa w grupie terrorystycznej. Dnia 16 października 2001 r. została postawiona przed Trybunałem Bezpieczeństwa Narodowego i skazana za członkostwo w nielegalnej organizacji zbrojnej na karę 12 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Skarżąca, opierając się na art. 5 § 3, 4 i 5 (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego), wniosła skargę do Trybunału na brak skutecznego środka zaskarżenia legalności zatrzymania i brak przepisów umożliwiających dochodzenie odszkodowania za niesłuszne zatrzymanie. Trybunał w wielu sprawach wypowiedział się już na temat problemów wymiaru sprawiedliwości, jakie niesie ze sobą dochodzenie w sprawach związanych z przestępstwami o charakterze terrorystycznym. Samo podejrzenie o przynależność do organizacji o charakterze terrorystycznym nie powinno dawać władzom państwowym wolnej ręki do zatrzymywania i aresztowania bez możliwości efektywnej kontroli sądowej.

Zgodnie z prawem tureckim, zatrzymanie na okres sześciu dni nie podlega kontroli sądu, nie istnieje też więc podstawa do przyznania odszkodowania. Trybunał jednomyślnie uznał, że takie ukształtowanie prawa krajowego stanowi naruszenie prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nawet w przypadku gdyby działalność skarżącej była powiązana z grupą o charakterze terrorystycznym, Trybunał nie może zaakceptować braku sądowej kontroli w przypadku zatrzymania podejrzanego na sześć dni. Konieczne jest zapewnienie skutecznego środka odwoławczego, pozwalającego skontrolować przez sąd legalność pozbawienia wolności (por. orzeczenie *Soumare v. Francja* z dnia 24 sierpnia 1998 r., skarga nr 23824/94). Jak już wskazał Trybunał, władze krajowe nie mają nieograniczonej swobody w stosowaniu środków ograniczających wolność obywateli, nawet, gdy w grę wchodzi ochrona bezpieczeństwa państwowego (por. orzeczenie w sprawie *Demir i inni v. Turcja*, z dnia 23 września 1998 r., nr skargi: 21380/93, 21381/93, 21383/930).

5.2.2. Rozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie.

przepisy: art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

Orzeczenie z 11 października 2005 r. w sprawie *Majewski v. Polska*

W dniu 11 października br. Europejski Trybunał Praw Człowieka ogłosił wyrok w sprawie *Majewski przeciwko Polsce*, w którym stwierdził naruszenie prawa skarżącego do rozpoznania jego sprawy cywilnej w rozsądnym terminie (art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności). **Trybunał po raz pierwszy orzekł naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie po uprzednim negatywnym rozpatrzeniu zarzutu przewlekłości postępowania przez sąd krajowy w trybie przewidzianym w ustawie o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.**

Sąd Okręgowy w Szczecinie dnia 7 stycznia 2005 r. oddalił skargę skarżącego na przewlekłość postępowania cywilnego wniesioną na podstawie ww. ustawy. Oceniając słuszność zarzutu przewlekłości postępowania Sąd Okręgowy wziął pod uwagę jedynie czas trwania postępowania po uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania (czyli po 13 listopada 2002 r.), podczas gdy postępowanie w sprawie rozpoczęło się 28 stycznia 1991 r.

Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał, że skarżący, pomimo rozpatrzenia jego skargi na przewlekłość przez sąd krajowy, nadal może uważać się za „ofiara” naruszenia Konwencji w rozumieniu jej art. 34, gdyż jego skarga została oddalona. Zdaniem Trybunału sądy krajowe, oceniając, czy dane postępowanie jest prowadzone z naruszeniem wymogu rozsądnego terminu, muszą stosować standardy wyznaczone w orzecznictwie strasburskim. Trybunał jednoznacznie stwierdził, że Sąd Okręgowy w Szczecinie tych standardów nie respektował, dlatego też Trybunał orzekł naruszenie prawa skarżącego do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie i zasądził na jego rzecz 6 000 euro tytułem zadośćuczynienia.

5.3. Europejski Trybunał Sprawiedliwości.

5.4. Unia Europejska.

W dniu 12 października br. odbyło się 2683 posiedzenie Rady Unii Europejskiej. Jednym z tematów podejmowanych przez ministrów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości państw członkowskich był projekt decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu dowodowego. Omawiano przesłanki powstania obowiązku wykonania nakazu dowodowego oraz podstawy odmowy wykonania nakazu. Prace nad projektem decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu dowodowego powinny zostać zamknięte do końca 2005 r.

(Tekst projektu decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu dowodowego: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2003/com2003_0688en01.pdf)

Rada podjęła także decyzję o tym, że z dniem 1 stycznia 2006 r., Europol zaprzestanie sporządzania tzw. raportów sytuacyjnych dotyczących przestępczości zorganizowanej (*Organised Crime Situation Report*), natomiast będzie przygotowywał, we współpracy z państwami członkowskimi, tzw. Ocenę Zagrożeń Przestępczością Zorganizowaną (*Organised Crime Threat Assessment – OCTA*). OCTA będzie przygotowywana na podstawie danych wywiadowczych przekazanych przez państwa członkowskie na żądanie

Europolu. Dane wywiadowcze na potrzeby OCTA będą dostarczane także przez organy unijne, kraje trzecie i inne podmioty, z którymi Europol współpracuje na podstawie stosownych umów. Sporządzenie pierwszej Oceny Zagrożenia Przystępczością Zorganizowaną jest oczekiwane wiosną 2006 r.

(Szersze informacje na temat obu dyskutowanych zagadnień są zawarte w raporcie ze spotkania dostępnym na stronie: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/86570.pdf

(Opr.: Małgorzata Wąsek-Wiaderek)

5.5. Międzynarodowe prawo karne – międzynarodowe trybunały karne.

6. Przegląd książek i czasopism.

➤ Przegląd Więziennictwa Polskiego Nr 5 (2005)

- *Piotr Stępnia*k Formy probacji a praca socjalna ze skazanymi **str. 5**
- *Dariusz Sielicki* Elektroniczne monitorowanie przestępców – nowoczesna alternatywa pozbawienia wolności **str. 15**
- *Lesław Korecki* Statystyka więzienna – stan obecny i przewidywane zmiany **str. 27**
- *Stefan Lelental* Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych w dziedzinie prawa karnego wykonawczego za lata 2003-2004 **str. 135**

➤ Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych Nr 1 (2005)

- **Grzegorz Skowronek**, Z problematyki zmian w prawie karnym skarbowym po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej **str. 5**
- **Piotr Kardas**, Zatrudnienie w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi jako ustawowe kryterium wyznaczające zakres znaczeniowy pojęcia „osoba pełniąca funkcję publiczną”. Rozważania na tle modeli interpretacyjnych prezentowanych w piśmiennictwie karnistycznym oraz orzecznictwie Sądu Najwyższego **str. 23**
- **Paweł Świerk**, Publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa lub jego pochwalanie - kilka uwag dotyczących art. 255 k.k. i art. 52a k.w. **str. 57**
- **Sławomir Szyrmer**, Wybrane zagadnienia związane z orzekaniem obowiązku naprawienia szkody jako środka karnego **str. 69**
- **Dorota Habrat**, Analiza kar i środków karnych określonych w ustawie o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary **str. 91**
- **Katarzyna Dudka**, Prawny obowiązek zawiadomienia o przestępstwie a odpowiedzialność pokrzywdzonego za czyn z art. 240 k.k. **str. 103**
- **Dariusz Stachurski**, Spór o istotę przesłanek procesowych w polskiej nauce procesu karnego **str. 113**
- **Jerzy Migdał**, Służba więzienna – model a rzeczywistość. Próba oceny **str. 139**
- **Piotr Kuziak**, Usiłowanie podżegania w kontekście uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2003 r., I KZP11/03 **str. 153**
- **Edyta Kawulok**, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2004 r. I KZP 4/04 **str. 191**
- **Agnieszka Pilch**, Przegląd czasopism prawniczych **str. 197**
- **Agnieszka Barczak-Oplustil**, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych **str. 235**

7. Informacje i ogłoszenia.